

(CAT)

ACTES DE MEMÒRIA: BARCELONA

NIEVES CORREA

DISSABTE 9 DE NOVEMBRE, 12-20H

El punt de partida de l'acció de Nieves Correa són les 2.405 persones mortes víctimes dels bombardejos sobre la ciutat de Barcelona durant la mal anomenada Guerra Civil Espanyola. Aquestes xifres són coordinades en el mapa de les atrocitats de la història recent. Recuperar el nom dels llocs bombardejats i els noms i cognoms de les víctimes que habitaven aquests llocs és ressituar-se en el temps i l'espai i "relacionar-se" amb persones que encara podrien estar vives i/o els seus descendents o els descendents dels seus veïns que perviuen aquí i ara.

"El passat no 'ha passat'", diu Nieves Correa citant Miguel Á. Hernández-Navarro en el seu llibre *Materializar el pasado*, i aprofundeix en els "llocs de la memòria" de Pierre Noraⁱⁱ, "aquells llocs materials o immaterials que per voluntat humana o pel pas del temps esdevenen elements simbòlics". Partint d'aquí Nieves Correa afirma que "l'únic que perdura de nosaltres és el record i com a artista aquest record 's'encarna' i el cos esdevé el vehicle de la memòria". Aquí trobem l'ànima de l'acció de Nieves Correa o la línia de força del seu treball. I hi ha quelcom més,

la "biografia" (mot recurrent en les accions de Nieves Correa), ja que no debades un oncle seu que "mai va conèixer" era aviador republicà i va morir en combat el 12 de gener del 1938 al front d'Aragó. Així que en aquesta proposta d'acció aflora una relació de memòries en l'aire; l'oncle que cau abatut pels feixistes i les bombes feixistes que cauen sobre la gent. Memòria viva. Ho entenc perfectament: em dic Joan per l'oncle Juan, un pagès republicà mort en el seu primer dia de combat.

Així, els fets del passat, a través de la paraula i l'afecte que els dona sentit, es transformen en energies presents en les nostres neurones i els seus salts elèctrics el transporten a l'estómac i a la pell (*la pell de gallina*), dins el nostre cos, que busca projectar-se en el futur immediat, perquè el nostre cos no pot fer res més que avançar (créixer, decreixer, transformar-se). Tot això que acabo de dir és sols una interpretació a partir d'un enunciat proposat per Nieves Correa com a cita *readymade* (que això són les cites), que al meu torn refonc: "El passat no ha 'passat', en els llocs de la memòria".

Nieves Correa busca els llocs:

el Port, la Barceloneta, l'estació de França, el Barri Gòtic, la zona de la plaça de la Universitat i la plaça de Catalunya, la plaça d'Espanya, el Paral·lel... Hi va per conèixer, hi retorna biosimbòlicament per recordar i prem el REC de la seva gravadora: el brogit dels cotxes, la gent que passa, que bada, que corre, alguna música que surt d'algun local (*música d'ambient*). Res fa present les antigues bombes, però a la llum de la memòria aquests sorolls banals es resignifiquen; són l'escenari d'un crim sense rastre que sabem que va tindre lloc allà... A la Gran Via, davant del Coliseum, hi ha un bell i invisible monument a les víctimes d'aquests bombardejos, obra de l'escultora Margarita Andreu. Les esveltes línies d'acer evocuen el llamp de les explosions que ara Nieves Correa reprèn amb la seva acció.

ACCIÓ: Molts són els llocs dels bombardejos i un el de l'acció; La Capella, un antic edifici en nau de canó que en la seva memòria mineral reté les vibracions dels esclats com un eco que no acaba. Nieves Correa, al bell mig d'aquest espai, gran i nu, dur per la "pedra vista" i la foscor d'una il·luminació escassa, ens submergeix en un so quotidià de llocs que sabem plens de tragèdia. Cap ensurt, sols un "so ambient". Unes febles bombetes de filament de tungstè que il·luminen zones puntuals ens recorden la bombeta fulgurant del *Guernica*.

Sota aquests llums hi ha munts de papers amb els noms i cognoms de les 2.405 víctimes. Estan lleument puntejats com els quaderns de calligrafia, i Nieves Correa, pacient i persistent, els reescríu un rere l'altre. S'ha marcat un horari laboral de 8 hores. No hi ha sorpresa de cap mena. És una acció pacient i minuciosa, com de costurera, d'escriptura-notària, de fet. Un per un, dona cos calligràfic als noms, que, al seu torn, evocuen una persona, la fan present, un miracle de la semiòtica: "Víctima 1, *Alegría Salamero Sampietro*", i així fins a 2.405 noms, tots reescrits a mà i enllistats al cartell com una imatge monumental de la tragèdia. Quan escric això l'acció encara no ha tingut lloc, però inevitablement veig projectada Nieves Correa com una pietat que acull els noms-cossos de tota aquella gent.

Joan Casellas
Teià, 21 d'octubre del 2019
Amb un llaç groc i alçat

ⁱ Miguel Á. Hernández-Navarro, *Materializar el pasado. El artista como historiador (benjaminiano)*. Murcia: Editorial Micromegas, 2012..

ⁱⁱ Pierre Nora, *Les Lieux de mémoire* (dir.). Paris: Gallimard ("Bibliothèque illustrée des histoires"), 3 vol. (vol. I "La République", vol. II "La Nation", vol. III "Les France"), 1984-1986.